

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

А. В. Савченко, Ю. Л. Шуляк

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА
(У СХЕМАТИЧНИХ ДІАГРАМАХ)

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

«Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2014

УДК 343(1-87)(075.8)
ББК 67.9(4УКР)408я73
С 13

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Національної академії внутрішніх справ*

Рецензенти:

Фесенко Є. В. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального та адміністративного права Академії адвокатури України.
Богатирьов І. Г. – доктор юридичних наук, професор;
Осадчий В. І. – доктор юридичних наук, професор.

Авторський колектив:

Савченко Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ;
Шуляк Юлія Леонідівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ.

Савченко А. В. Кримінальне право України. Загальна частина (у схематичних діаграмах) [текст] : навч. посіб./ А. В. Савченко, Ю. Л. Шуляк – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 156 с.

ISBN 978-617-673-275-4

У посібнику у вигляді схематичних діаграм викладені положення Загальної частини кримінального права України. Такий підхід значно підвищує візуальне сприйняття та логічне розуміння навчального матеріалу, сприяючи кращому засвоєнню необхідних знань.

Для студентів, слухачів і курсантів вищих юридичних навчальних закладів України, учених, викладачів та аспірантів, працівників правоохоронних органів, адвокатів, суддів, а також всіх, хто цікавиться питаннями кримінального права.

УДК 343(1-87)(075.8)
ББК 67.9(4УКР)408я73

ISBN 978-617-673-275-4

© Савченко А. В. Шуляк Ю. Л., 2014
© «Видавництво «Центр учбової літератури», 2014

ЗМІСТ

Список умовних скорочень	4
Передмова	5
Тема 1. Поняття кримінального права	7
Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність	12
Тема 3. Кримінальна відповідальність та її підстави	21
Тема 4. Злочин та його види	23
Тема 5. Стадії вчинення злочину	27
Тема 6. Склад злочину	32
Тема 8. Об'єктивна сторона складу злочину	42
Тема 9. Суб'єкт злочину	45
Тема 10. Суб'єктивна сторона злочину	51
Тема 11. Співучасть у злочині	56
Тема 12. Множинність злочинів	63
Тема 13. Обставини, що виключають злочинність діяння	69
Тема 14. Звільнення від кримінальної відповідальності	81
Тема 15. Покарання та його види	88
Тема 16. Призначення покарання	97
Тема 17. Звільнення від покарання і його відбування	109
Тема 18. Судимість	131
Тема 19. Інші заходи кримінально-правового характеру	137
Тема 20. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх	144
ДОДАТОК	153
Список рекомендованої літератури	155

Список умовних скорочень

КК — Кримінальний кодекс
КПК — Кримінальний процесуальний кодекс
міс. — місяць
п. — пункт
п.п. — пункти
ПВСУ — Пленум Верховного Суду України
р. — рік
ст. — стаття
ст.ст. — статті
ч. — частина
ч.ч. — частини
н.м.д.г. — неоподаткований мінімум доходів громадян

ПЕРЕДМОВА

Кримінальне право, як галузь права та навчальна дисципліна, має важливе значення для майбутніх юристів, правознавців і правоохоронців (зокрема, фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції, експертно-криміналістичних підрозділів, підрозділів громадської безпеки та внутрішніх військ, спеціальних підрозділів).

Першим етапом у вивченні цієї фундаментальної дисципліни є передбачений навчальною програмою курс «Кримінальне право. Загальна частина». В ньому розкриваються найбільш принципи (основні, відправні, вихідні) положення: підстава кримінальної відповідальності; чинність закону про кримінальну відповідальність у часі та просторі; поняття злочину, його види і стадії; ознаки суб'єкта злочину; вина та її форми; співучасть у злочині; множина злочинів; обставини, що виключають злочинність діяння; підстави звільнення від кримінальної відповідальності; поняття покарання та його види; загальні засади призначення покарання й підстави звільнення від нього тощо.

Цей посібник сприятиме належній орієнтації студентів, слухачів і курсантів вищих юридичних навчальних закладів (у тому числі системи МВС України) у теоретичному матеріалі з курсу кримінального права, оскільки основу його побудови становлять лаконічні, структуровані та викладені з логічною послідовністю схематичні діаграми. Таке навчальне видання є вельми необхідним для комплексного та системного опанування положеннями кримінального права. Відомо, що наочність — це один з принципів пізнання й почуттєвого сприйняття дійсності, що ґрунтується на демонстрації конкретних предметів і явищ та їх безпосередньому відображенню у свідомості людей. Основою цього принципу є наукова закономірність про те, що ефективність засвоєння знань залежить від залучення до процесу пізнання різних органів чуття. Зокрема, відомо, що органи зору «пропускають» у мозок майже в п'ять разів більше інформації, ніж органи слуху. У цьому зв'язку пропонувані у посібнику різного типу схематичні діаграми створюють оптимальне уявлення про положення кримінального права.

Запропоноване навчальне видання повністю охоплює теоретичний курс навчальної дисципліни «Кримінальне право. Загальна частина», а наприкінці розміщений відповідний додаток (перелік постанов Пленуму Верховного Суду України, які прийняті після вступу в дію Кримінального кодексу України та стосуються питань застосування його Загальної частини) та список рекомендованої літератури. Викладений у посібнику навчальний матеріал відбиває теоретичні розробки провідних фахівців у галузі кримінального права та відповідає чинному законодавству України про кримінальну відповідальність. Усе це сприяє всебічному розумінню та засвоєнню відповідних кримінально-правових положень.